

Skaffttrumma

Trummor med skaft är ovanliga. Av de få schakttrummor som finns bevarade har de flesta sitt ursprung i Jokkmokkområdet. Forskare diskuterar om trumtypen är lika gammal som skål- och ramtrumman eller om det är en senare utveckling, skapad under tiden då trummor började gömmas undan.

I Etnografiska museets föremålskatalog kan du läsa följande om hur utställningens schakttrumma har använts och vem den har tillhört.

Inv.01.1.13 Divination (troll) trumma, Meures (Läs: Meoris af verbum Meuret conjure).

Inköpt av Kajla i Jokkmokk 1890, varpå Kajla berättade på norsk-svenska att trumman gått i arv i hans familj och använts så långt tillbaka som av hans föräldrar, som dog för 30 år sedan.

Nåjd eller shaman klädd i kirrik och med en trumma runt halsen gick bland renarna och undersökte om någon ren hade försvunnit. Som det hände upptäcktes och fängslades tjuven genom att ha händerna fastnade i det närmaste trädet intill platsen där han slaktat renarna. Han kunde inte frigöra sig från trädet förrän nåjd kom dit och lossade honom. Genom hålet i de två "perkilarringarna" kunde nåjden känna igen döda lappar (spöken), som hade gått från sina gravar till lappbyarna. Ett sådant besök är fruktat, eftersom det förutspår döden. Så fort nåjden ser ett sådant spöke närma sig, spärras hålet försiktigt.

För att visa sin skicklighet och stärka folkets förtroende brukade nåjderna göra förutsägelser att följande morgon skulle komma en bock från Norge med en kanna brännvin; något som också hände i gryningen. Om ett svårare sjukdomsfall inträffar inom Kajlas familj, uppfostras den sjuke i den övre delen av kojan, varefter främlingar bjuds in och behandlas rikligt. Medan gästerna bjuds in, brast nåjd in i kojan och kastar ringarna på gästerna. Den som träffas av de flesta ringarna blir sjuk och dör; den suspenderade återfår däremot hälsan. För att förstärka effekten av trolldomen låter nåjden ett öga eller ett öra på renens huvud som kokar i grytan försvinna.